

ΟΜΙΛΙΑ
ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣ
ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ
ΤΗΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝΗΝ ΕΝ ΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ ΚΥΡΙΑΚῃ.

Ἀειθαλαστος ἀληθῶς ἢ ἄπειρος φιλαν-
θρωπία τοῦ θεοῦ, καὶ ἡ πάνσοφος αὐτοῦ
πρόνοια, ἢ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώ-
πων· δι' ἀνταποδόσεως ὁρατῶν καὶ αἰσθη-
τῶν πραγμάτων ἐπιβουλοῖ τὴν ἀντάμειψιν
τῶν ἀοράτων καὶ πιστευομένων· διὰ τῶν

ὄρατῶν δὲ ἀνταποδομάτων ἐνστάζει εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν μεγάλην τὴν περὶ τῶν ἀοράτων ἐλπίδα, καὶ πολὺν τὸν φόβον· ἐλπίδα διὰ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς αἰωνίου μακαριότητος, φόβον διὰ τὴν καταδίκην τῆς ἀτελευτήτου κολάσεως· δύο εἰσὶν αἱ ἀντιμισθίαι τῶν δικαίων, ὁ ἁγιασμός, καὶ ἡ ζωὴ ἡ αἰώνιος· δύο εἰσὶ καὶ τῶν ἀμαρτωλῶν αἱ ἀνταποδόσεις, αἰσχύνη καὶ ὁ θάνατος, ἡ γοῦν ἡ κόλασις. Ταῦτα ἐδίδαξεν ἡμᾶς ὁ θεὸς πνευσοῦ Παῦλος, εἰπὼν·

Ρωμ. 6.
21. 22.

« Τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε, ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος. »
 « Νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, »
 « δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν »
 « ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν· τὸ δὲ τέλος, ζωὴν »
 « αἰώνιον. » Εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν οἱ μὲν δίκαιοι λαμβάνουσι τὸν ἁγιασμόν, οἱ δὲ ἀμαρτωλοὶ τὴν αἰσχύνην· εἰς τὴν μέλλουσαν, οἱ μὲν δίκαιοι κληρονομοῦσι τὴν θείαν βασιλείαν, οἱ δὲ ἀμαρτωλοὶ πέμπονται εἰς τὴν ἠτοιμασμένην τοῖς δαίμοσι κόλασιν· Ὁ ἁγιασμός στηρίζει τὴν ἐλπίδα τῆς βασιλείας εἰς τὴν ψυχὴν τῶν δικαίων, ἡ αἰσχύνη φέρει τὸν φόβον τῆς κολάσεως εἰς τὴν καρδίαν τῶν ἀμαρτωλῶν. Ἄλλ' ἄρα γέ γίνεται αἰσθητὸς ὁ τοιοῦτος ἁγιασμός; γίνεται ἄρα γέ αἰσθητὴ ἡ τοιαύτη αἰσχύνη; ὁ μὲν ἁγιασμός γίνεται αἰσθητὸς διὰ τῆς συνειδήσεως, διὰ τῶν ἀρετῶν, διὰ τῶν θαυμάτων· ἡ δὲ αἰσχύνη διὰ τῆς συνειδήσεως, διὰ τῶν ἀμαρτιῶν, διὰ τῆς κοινῆς κατηγορίας.

Ὅταν μετ' εὐλαβείας προσεύχεσαι, ἢ μετὰ προθυμίας νησεύης, ἢ μετὰ ἰλαρότητος ἐλεῆς τοὺς πτωχοὺς, ἢ ἐκ καρδίας συγ-

χωρῆς τὸν ἐχθρόν σου, ἢ ἄλλο θεῖον ἔργον πράττης, τί αἰσθάνεσαι τότε; Τότε ἡ συνειδήσις σου φέρει εἰς τὴν καρδίαν σου τὴν γλυκυτάτην αἴσθησιν τῆς μακαρίας εἰρήνης, καὶ πληροῖ τὴν ψυχὴν σου τῆς ἐπουρανίου χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως. Τῆς τοιαύτης εἰρήνης καὶ ἀγαλλιάσεως κατ' ἐξοχὴν ἠσθάνοντο οἱ ἅγιοι ἄνθρωποι· ὅθεν ὁ μὲν προφητὰναξ Δαβὶδ ἐκραύγαζεν· « Εἰ-
 » ρῆνη πολλὴ τοῖς ἀγαπῶσι τὸν νόμον σου.
 » οἱ ὁσίοί σου ἀγαλλιάσει ἀγαλλιάσονται. »
 Ὅταν δὲ πεσὼν εἰς τὴν ἀμαρτίαν, ἐσερήθη τούτων, ἐβόα πρὸς τὸν θεόν, δεόμενος ὑπὲρ τούτων, καὶ λέγων· « Ἀπόδος μοι τὴν ἀ-
 » γαλλίασιν τοῦ σωτηρίου σου » Ὁ δὲ
 μεγαλοφρονότατος Ἡσαΐας ἐδίδασκε· « Καὶ
 » ἔσται τὰ ἔργα τῆς δικαιοσύνης εἰρήνη. »
 Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς διὰ ζόματος αὐτοῦ
 λαλῶν ὑπέσχετο, λέγων· « Ἰδοὺ οἱ δουλεύ-
 » οντές μοι ἀγαλλιάσονται ἐν εὐφροσύνῃ. »
 Ἐκοινολόγει δὲ ὁ ἅγιος προφήτης καὶ ὄσην ἀγαλλίασιν ἠσθάνετο ἡ ψυχὴ αὐτοῦ· « Ἀ-
 » γαλλιάσθω, ἔλεγεν, ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ τῷ
 » Κυρίῳ. » Διὰ τί; « Διότι ἐνέδυσέ με,
 » λέγει, ἱμάτιον σωτηρίου, καὶ χιτῶνα
 » εὐφροσύνης. » φανερόν δὲ, ὅτι τὸ ἱμάτιον
 τοῦ σωτηρίου ἐστὶν ἡ ἀρετὴ, ἡ πρόξενος
 τῆς σωτηρίας, ὁ δὲ χιτῶν τῆς εὐφροσύνης,
 ἐστὶν ἡ ἀκόλουθος τῆς ἀρετῆς χαρὰ καὶ
 ἀγαλλίασις, καὶ ὁ θεομοκάριστος δὲ Πέτρος
 ἐμαρτύρησεν, ὅτι οἱ ἔχοντες τὴν πίστιν
 καὶ τὴν ἀγάπην, αἰσθάνονται τῶν τοιούτων
 ἐπουρανίων χαρισμάτων· « Ὅν οὐκ εἶδό-
 » τε, ἔλεγεν, ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὀ-

Ψαλ. 118.
165.
Ψαλ. 131.
9.

Ψαλ. 50.
12.

Ἡσ. 32. 17.

Ἡσ. 65. 14.

Ἡσ. 61. 10.

1. Πέτρ. 1.
8.

» ῥῶντες, πιστεύοντες δέ, ἀγάλλεσθε χαρᾶ
 » ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῳ, » Ὁ δὲ
 οὐρανόφρων Παῦλος, καὶ ὅταν περικυκλω-
 μένος ἦν ὑπὸ τῶν ταλαιπωριῶν καὶ τῶν
 θλίψεων, καὶ τότε ἠσθάνετο τῆς χαρᾶς.
 Κολ. 1. 24 » Νῦν χαίρω, οὕτως ἔγραφεν, ἐν τοῖς πα-
 » θήμασί μου. » Ἀλλὰ πόθεν προέρχεται ἡ
 τοιαύτη εἰρήνη καὶ ἀγαλλίασις; πόθεν
 ταῦτα τὰ ἀγαθὰ; Αὐτὰ οὐκ εἰσὶν οὐδὲ
 γεννήματα τῆς πολυπαθοῦς φύσεως, οὐδὲ
 δῶρα τοῦ πολυκυμάντου καὶ θλιβοφόρου
 κόσμου, ἀλλ' εἰσὶ καρπὸς τῆς ἀρετῆς·
 καρπὸς, ὃν καρποφορεῖ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον,
 ἀγιάζον τὰς καρδίας τῶν ἐναρέτων· διότι
 Γαλ. 5. 22 » Ὁ καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη,
 » χαρὰ, εἰρήνη. » Αὐτὰ εἰσὶ τὰ αἰσθητὰ
 σημεῖα τοῦ ἁγιασμοῦ, περὶ οὗ ὁ Παῦλος
 εἶπεν· « Ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγι-
 » ασμόν. »
 Πῶς. 6. 22.
 Γίνεται δὲ αἰσθητὸς ὁ ἁγιασμός οὐ
 μόνον ἔνδον εἰς τὰς καρδίας τῶν ἐναρέτων,
 ἀλλὰ καὶ ἔξω πρὸς τοὺς βλέποντας καὶ
 ἀκούοντας τὰ τούτων θεάρεσα ἔργα. Ὅταν
 βλέπῃς εἰς τὰς θείας γραφὰς τὴν πίστιν
 τοῦ Ἀβραάμ, ἐξ ἧς ἐνδυναμωθείς, κατέλιπε
 Γεν. 12. 5. προθύμως καὶ πατρίδα καὶ γένος καὶ τὸ,
 οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· τὴν ἀτάραχον εἰ-
 ρήνην τῆς καρδίας αὐτοῦ, δι' ἧς καὶ τὸ,
 Γεν. 13. 8. Λῶτ, καὶ τοὺς τῶν προδῶτων αὐτῶν ποι-
 μένας μαχομένους εἰρηνοποίησε· τὴν δικαι-
 οσύνην τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ἐξ ἧς οὐδὲν ἠθέ-
 λησε λαβεῖν ἀπὸ τῶν πραγμάτων τοῦ βα-
 σιλῆως Σοδόμων, « Ἀπὸ σπαρτίου ἕως σφυ-
 » ρωτῆρος ὑποδήματος. » τὴν φιλοξενίαν

αὐτοῦ, δι' ἧς καὶ τοὺς ἀγγέλους ἐφιλοξένη-
 σε· τὴν εὐσπλαγχνίαν τῆς καρδίας αὐτοῦ, Γεν. 18. 2.
 ὅταν καὶ ὑπὲρ τῆς τῶν Σοδομιτῶν σωτηρίας
 τὸν θεὸν παρεκάλεσε· τὴν ταπεινοφροσύνην Αἰτ. 23.
 τοῦ νοῦς αὐτοῦ, ὅταν ἔλεγεν « Ἐγὼ δέ εἰμι
 » γῆ καὶ σποδός. » τὴν πρὸς τὸν θεὸν ἀγά- Αὐτ. 27.
 πην αὐτοῦ καὶ τὴν ὑπακοήν, ὅταν ἐξέτεινε Γεν. 22.
 τὴν χεῖρα αὐτοῦ λαβεῖν τὴν μάχαιραν, 14.
 σφάζει τὸν υἱὸν αὐτοῦ. Ὅταν ταῦτα βλέ-
 πῃς εἰς τὰς θείας γραφὰς, τί ἄλλο αἰσθά-
 νεται ἡ ψυχὴ σου, εἰμὴ ἀγίωσύνην; Ἐάν
 παρατηρήσῃς τοῦ Ἰωβ τὴν ὑπομονήν, τοῦ
 Ἰωσήφ τὴν σωφροσύνην, τοῦ Μωϋσέως τὴν
 ἀνεξικακίαν, τοῦ Δαβὶδ τὴν πραότητα, τοῦ
 Ἥλιου τὸν ζῆλον, τί ἄλλο βλέπεις, εἰμὴ τῆς
 ψυχῆς αὐτῶν τὴν ἀγιότητα; ὅταν ἀκούῃς
 τὴν πίστιν, τὴν ἐλπίδα, τὴν ἀγάπην, τὴν
 ταπεινώσιν, τὸν ζῆλον, τοὺς διωγμούς, τοὺς
 κινδύνους, τὰ δεσμά, τὰς μάστιγας, τὰ
 λοιπὰ τῶν θεοφόρων ἀποστολῶν κατορθώ-
 ματα· τὰ ἄθλα καὶ τὰς βασάνους τῶν καλ-
 λινίκων μαρτύρων, τὴν παρρησίαν καὶ τὸ
 θάρρος τῶν ὁμολογητῶν τῆς ὀρθοδόξου πί-
 στews, τοὺς ἀγῶνας, καὶ κόπους τῶν πα-
 νενδόξων τῆς ἐκκλησίας ποιμένων, τὰ ἀ-
 σκητικὰ παλαίσματα τῶν ἐν ἀσκήσει
 λαμπάντων ὁσίων πατέρων, τί ἄλλο συλλο-
 γίζεσαι, εἰμὴ τὸν ἁγιασμόν, περὶ οὗ εἶπεν
 ὁ Παῦλος· « Ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς Ρωμ. 6. 22.
 » ἁγιασμόν; »

Τί δὲ; ἄρα γε οὐ βάλλουσιν ἔμπροσθεν
 τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν τὴν ἀγίωσύνην τῶν
 ἀγίων, καὶ αὐτὰ τὰ ὑπ' αὐτῶν γινόμενα
 θαύματα; ἄνθρωποι αὐτοί, ὡς καὶ ἡμεῖς,

ἡμερα ποιῶσι τὰ ἄγρια θηρία, διώκουσι τὰς ἀνιάτους ἀρρώστιας, καὶ ἀνακαλοῦσι τὴν υἰείαν, προστάττουσι τὰ σοιχεῖα, καὶ τὰ στοιχεῖα ὑπακούουσι, φωνοῦσι τοὺς νεκροὺς, καὶ οἱ νεκροὶ ἀνίστανται· πόθεν εἰς αὐτοὺς ἡ τοιαύτη ὑπερφυσικὴ δύναμις; ἐκ θεοῦ ἀληθῶς· ἀλλὰ διὰ τί ὁ θεὸς δίδωσιν εἰς αὐτοὺς ταύτην τὴν δύναμιν; Διότι ἀγαπᾷ αὐτούς· ἀλλὰ διὰ τί ἄλλο ἀγαπᾷ αὐτούς, εἰμὴ διότι ποιῶσι τὸ θέλημα αὐτοῦ; ὅπερ ἐστίν, ὅτι δίδωσιν αὐτοῖς τὴν τῶν θαυμάτων δύναμιν, διὰ τὴν τῆς ψυχῆς αὐτῶν ἀγιότητα.

Ἄλλὰ τὰ θαύματα, λέγεις, οὐκ εἰσὶν ἔνδειξις τῆς ἀγιωσύνης· διότι καὶ οἱ ἐργάται τῆς ἀνομίας ἐπίστε ποιῶσι θαύματα· καὶ αὐτὸς ὁ μὴ ἀκολουθῶν τῷ Χριστῷ ἐξέβαλε τὰ δαιμόνια· καὶ πλάνοι δέ τινες ἐχρημάτισαν πρόφητεύοντες, καὶ διηγούμενοι ἐνύπνια, καθ' ὧν ὁ Μωϋσῆς ἀπεφάσισε θάνατον. Ταῦτά εἰσιν ἀληθῆ, πλὴν ἡμεῖς οὐ λαλοῦμεν περὶ τῶν θαυμάτων τῶν τελουμένων ὑπὸ τῶν ἀπίστων, ἢ ὑπὸ τῶν ἀνόμων, ἢ ὑπὸ τῶν πλάνων καὶ ὑποκριτῶν· διότι καὶ ὁ θεὸς, εἴτε διὰ δοκιμὴν τῆς πίστεως τῶν ἀνθρώπων, ὡς ἐδίδαξεν εἰς τὸ

Ματθ. 7.
23.
Λουκ. 9, 49
Δευτ. 13.
5.

Δευτ. 13.
3.
Φιλ. 2, 10-

Δευτερονόμιον· εἴτε διὰ τὴν ἐπίκλησιν τοῦ ὀνόματος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ,

ὡς « Πᾶν γόνου κάμπτει καὶ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων· » εἴτε δι' ἄλλην τινὰ ἀπόκρυφον οἰκονομίαν, συνεχώρησεν ἐπίστε εἰς τοὺς τοιοῦτους τὴν ἐνέργειαν τῶν θαυμάτων· ἡμεῖς οὐδὲ πειθόμεθα, οὐδὲ πιστεύομεν, ὅτι τὰ τούτων θαύματά εἰσιν

ἀποδεικτικὰ τῆς αὐτῶν ἀγιότητος, ἐπειδὴ γινώσκουμεν τὴν τούτων ἀπιστίαν, καὶ καταλαμβάνομεν τὴν τούτων ὑπόκρισιν, καὶ βλέπομεν τὰ ἔργα αὐτῶν ἐναντία τῆς ἀγιωσύνης· ἐδιδάχθημεν δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι οἱ τοιοῦτοι οὐ μόνον οὐκ εἰσὶν ἅγιοι, ἀλλ' εἰσὶν ἄξιοι θανάτου, καὶ στερήσεως τοῦ προσώπου τοῦ θεοῦ· « Καὶ ὁ προφήτης ἐκεῖνος, εἶπεν ^{Δευτ. 13. 5} » ὁ Μωϋσῆς, ἢ ὁ τὸ ἐνύπνιον ἐνυπνιαζόμενος, ἐκεῖνος ἀποθανεῖται· ἐλάλησε γὰρ » πλανῆσαι σε ἀπὸ Κυρίου τοῦ θεοῦ σου. » Ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ, εἶπεν ὁ Κύριος ^{Ματθ. 7. 23} » περὶ αὐτῶν, οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. » Λαλοῦμεν δὲ ἡμεῖς περὶ τῶν θαυμάτων, ὅσα ἐποίησαν οἱ πιστοὶ καὶ ἐνάρστοι ἄνθρωποι· περὶ τῶν θαυμάτων λαλοῦμεν, ὧν ἐποίησεν ὁ Μωϋσῆς, ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, ὁ Ἡλίας, ὁ Ἐλισσαῖος, ὁ Δανιὴλ, οἱ ἐν Βαβυλῶνι τρεῖς παῖδες, ὁ Πέτρος καὶ ἡ σκιά αὐτοῦ, ὁ Παῦλος καὶ τὰ σουδάρια καὶ σιμικιθία, τὰ ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ· περὶ τῶν θαυμάτων λαλοῦμεν ἐκείνων τῶν πιστῶν καὶ ἐναρέτων ἀνθρώπων, ὧν καὶ τὰ ὅσα θαυματουργοῦσι· τινῶν δὲ καὶ τὰ σώματα μένουσιν ἄφθαρτα καὶ εὐώδη καὶ θαυματουργὰ, καθὼς θαυματουργὸν ἐδείχθη τὸ νεκρὸν σῶμα τοῦ προφήτου Ἐλισσαίου, ^{4. Βασ. 13. 21} καὶ ἀνέστησεν ἐκ νεκρῶν τὸν μονόζωον· τῶν τοιούτων ἀνδρῶν τὰ θαύματα ποιῶσιν αἰσθητὴν καὶ ὀρατὴν τὴν μεταξὺ αὐτῶν, καὶ τοῦ θεοῦ φιλίαν, καὶ τὴν χάριν τῆς ψυχῆς αὐτῶν, καὶ τὸν θεῖον ἀγιασμόν.

Ἠκούσατε, ἀγαπητοὶ μου χριστιανοί,

πόσον αἰσθητὸς γίνεται ὁ ἀγιασμός τῶν ἁγίων ἀνθρώπων· ἀκούσατε νῦν, πόσον αἰσθητὴ γίνεται καὶ τῶν ἁμαρτωλῶν ἡ αἰσχύνη. Ὁ ἄνθρωπος οὐκ εἶχεν ἀπ' ἀρχῆς τῆς αἰσχύνης, τὸ πάθος, ἡ ἁμαρτία δὲ εἰσήγαγεν αὐτὸ εἰς τὴν ἀνθρώπινον φύσιν. Ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὐὰ γυμνοὶ ἦσαν πρὸ τῆς ἁμαρτίας, καὶ ὁμοῦς οὐκ ἠσχύνοντο· μετὰ δὲ τὴν ἁμαρτίαν εὐθὺς περιεκύκλωσεν αὐτοὺς ἡ ἐντροπή, ὅθεν ἐῤῥάψαν φύλλα συκῆς, καὶ περιεζώσθησαν, ἵνα τὴν γύμνωσιν αὐτῶν σκεπάσωσιν· ἀλλὰ πῶς ἡ ἁμαρτία εἰσήγαγεν εἰς αὐτοὺς τὴν αἰσχύνην; οὐδεὶς οὐδὲ ἔβλεπεν, οὐδὲ ἤκουσε τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν, οὐδὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, ὅτι ἡ γύμνωσις ἐστὶν ἐντροπή· διότι πλὴν αὐτῶν τῶν δύο οὐκ ἦσαν τότε ἄλλοι ἄνθρωποι εἰς τὸν κόσμον. Ἡ συνειδησις ἤλεγχεν αὐτοὺς διὰ τὴν ἁμαρτίαν, ὁ δὲ ἔλεγχος τῆς συνειδήσεως ἔφερεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἐντροπήν· τοῦτο αὐτὸ συμβαίνει εἰς πάντα ἄνθρωπον, εὐθὺς μετὰ τὴν πράξιν τῆς ἁμαρτίας, ἐντρέπεται δηλαδὴ καὶ κατασχύνεται, ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενος, καὶ κρυφίως ἁμαρτάνη, καὶ οὐδεὶς αὐτὸν οὐδὲ βλέπει, οὐδὲ ἀκούη· καὶ ἐμποδίζει μὲν ἡ συνειδησις τὴν πράξιν τῆς ἁμαρτίας, καὶ κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν, καθ' ὃν ὁ ἄνθρωπος μελετᾷ τὴν πράξιν αὐτῆς, πλὴν τότε ὁ νοῦς ἐσκοτισμένος ὑπὸ τοῦ πάθους, εὐδόλως αἰσθάνεται τῆς συνειδήσεως τὴν νοηθεσίαν· ἀφ' οὗδὲ ἐκπληρώσει τὴν κακὴν αὐτοῦ ἐπιθυμίαν, καὶ μαρτυρῆ ὅπωςδὴποτε τῆς ζέσεως τοῦ πάθους, τότε αἰσθάνεται τῆς

συνειδήσεως τὴν φωνήν· ἡ δὲ συνειδησις τότε ὡς ἐπιτήδειος ζωγράφος, ζωγραφοῦσα ἐνώπιον αὐτοῦ τὴν αἰσχύοντα, τὴν ἀτιμίαν, τὸ ὄνειδος τῆς ἁμαρτίας, διεγείρει εἰς αὐτὸν τὰ ἄγρια τῆς αἰσχύνης κύματα· Βλέπει, λέγει, ἐνικήθης ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἐμόλυνας σεαυτὸν, καὶ γέγονας ἀτιμος· βλέπει, σὺ ἐν τιμῇ ὢν, οὐ συνῆκας, ἀλλὰ παρεσυνεβλήθης τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ ὁμοιώθης αὐτοῖς. Ἐκ τούτου ὁ ἁμαρτήσας τόσῃν αἰσχύνῃν καὶ ἐντροπήν αἰσθάνεται, ὥστε καὶ τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου αὐτοῦ μεταβάλλεται, καὶ οἱ ἔλεγχοι, ὡς βέλη ὀξύτατα, εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ εισέρχονται, καὶ οὐ μόνον τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τοῦ σώματος τὰ ὀστέα ἐκταράττουσιν· « Ὅτι τὰ βέλη σου, ἔλεγεν ὁ
 » Δαβὶδ μετὰ τὴν ἁμαρτίαν, ἐνεπάγησάν
 » μοι. Οὐκ ἔστιν εἰρήνη ἐν τοῖς ὀστέοις μου
 » ἀπὸ προσώπου τῶν ἁμαρτιῶν μου. »
 Τόσον δὲ αἰσθητικὴ καὶ ὀξεία ἐγένετο εἰς αὐτὸν τῆς συνειδήσεως ἡ βάσανος, ὥστε ἔλεγεν· « Ἐν ἐλεγμοῖς ὑπὲρ ἀνομίας ἐπαί-
 » δευσας ἄνθρωπον· καὶ ἐξέτηξας ὡς ἀρά-
 » χην τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. » Ἐδέετο δὲ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα, πρὶν ἢ ἀποθάνη, ἐξαποστείλῃ αὐτῷ ἄνεσιν καὶ ἀναψυχὴν ἀπὸ τῶν τοιούτων ἐλεγμῶν· Ἄνεσ μοι, ἵνα ἀναψύξω πρὸ
 » τοῦ με ἀπελθεῖν. » Τοιοῦτοτρόπως οὖν κατασχύνει καὶ βασανίζει ἡμᾶς ἡ συνειδησις ἡμῶν μετὰ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ κρυφίως ἡμάρτομεν, καὶ οὐδεὶς οὐδὲ εἶδεν, οὐδὲ ἤκουσε τὴν ἁμαρτίαν ἡμῶν, οὐδὲ ὑπώπτευσεν περὶ αὐτῆς.

Ψαλ. 37.
2. 3.

Ψαλ. 37.
12.

Ψαλ. 38.
14.

Πόσον δὲ αἰσθητὴ γίνεται εἰς ἡμᾶς ἡ ἐντροπὴ τῆς ἀμαρτίας, ὅταν τὰ ἔργα αὐτῆς οὐ διαμένωσι κρυπτὰ, ἀλλὰ γίνονται φανερά καὶ γνωστά, καὶ κοινολογοῦνται εἰς τοὺς ἀνθρώπους; πόση ἐντροπὴ καλύπτει τὸ πρόσωπόν μου, ὅταν βλέπω, ὅτι διὰ τὰς πονηρὰς μου πράξεις κατεστάθην ὄνειδος τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐξουδένημα τοῦ λαοῦ; ποία ἡ καταισχύνη μου, ὅταν βλέπω, ὅτι φεύγουσι τὴν συναναστροφὴν μου οἱ ἄνθρωποι, καὶ ἀποστρέφονται με ὡς ἄτιμον καὶ ἐξουδενημένον; ποία πληγὴ εἰς τὴν καρδίαν μου, ὅταν ἀκούω λεγόμενα κατ' ἐμοῦ τῆς αἰσχύνης τὰ ὀνόματα· ὁ δεῖνα ὁ κλέπτης, ὁ ἀδικητής, ὁ ψεύστης, ὁ συκοφάντης, ὁ μέθυσος, ὁ πορνοκόπος, ὁ προδότης, καὶ τὰ λοιπὰ ὅμοια τῆς ἐντροπῆς ὀνόματα; καὶ δὲ ἡ μετάνοια ἐξαιλείφῃ τὴν ἀμαρτίαν, ὅμως καὶ ἡ αἰσχύνη τῆς ἀμαρτίας διαμένει, καὶ τὸ ὄνειδος τῶν ἀνθρώπων οὐκ ἐκλείπει. Τοῦτο δὲ ἐστὶν ὅπερ ἔλεγεν ὁ προφητὰναξ· « Ὅτι τὴν ἀνομίαν μου » ἐγὼ γινώσκω, καὶ ἡ ἀμαρτία μου ἐνώπιόν μου ἐστὶ διαπαντός. » Καὶ ἡμεῖς δὲ μετὰ τὴν μετάνοιαν, ὡς ἂν ἐνθυμούμεθα τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν τὰς ἀκαθαρσίας, αἰσχυνοῦμεθα· ὡς ἂν καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀναφέρουσι τὰς πονηρὰς ἡμῶν πράξεις, ἐπαινοῦσι μὲν ἡμᾶς διὰ τὴν μετάνοιαν, ἐξουδενίζουσι δὲ διὰ τὰ πεπραγμένα ἀμαρτήματα. Αὐτὴ δὲ ἡ διπλῆ ἐντροπὴ, ἡ ἐσωτερικὴ δηλαδὴ, ἡ προξενουμένη ὑπὸ τῆς συνειδήσεως, καὶ ἡ ἐξωτερικὴ, ἡ προερχομένη ἐκ τοῦ ὀνειδισμοῦ τῶν ἀνθρώπων, ἐστὶν ἡ αἰσχύνη τῆς

ἀμαρτίας, περὶ ἧς ὁ Παῦλος γράφων πρὸς τοὺς ἀμαρτήσαντας καὶ μετανοήσαντας Ῥωμαίους, ἔλεγε· « Τίνα οὖν καρπὸν Ρωμ. 6. 21 » εἴχετε τότε, ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; »

Θεὸς τοῦ παντός, καὶ Κύριε τοῦ ἐλέους, ἄπειρός ἐστιν ἡ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους εὐσπλαγχνία σου· ἡ ἄφατος οἰκονομία τῆς θείας σου προνοίας ποιεῖ αἰσθητὴν τὴν αἰσχύνην τῆς ἀμαρτίας, καὶ τὸν ἁγιασμόν τῆς ἀρετῆς, ἵνα φεύγοντες τὴν ἀμαρτίαν, λυτρώμεθα τῆς κολάσεως, κατορθοῦντες δὲ τὴν ἀρετὴν, κληρονομῶμεν τὴν βασιλείαν σου· ἡ αἰσθησις τῆς παρούσης αἰσχύνης προκαταγγέλλει εἰς τοὺς ἀμαρτωλοὺς τὴν αἰσχύνην ἐκείνης τῆς ἡμέρας, ἐν ᾗ γυμνά καὶ τετραχληλισμένα παρασαθήσονται πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν ἐνώπιον πάσης τῆς οἰκουμένης. Ἐὰν ἐντρέπωμαι, ὅταν καταλάβω, ὅτι δύο, ἢ τρεῖς ἄνθρωποι εἶδον τὰς αἰσχυροργίας μου, πόση αἰσχύνη περικαλύψει με, ὅταν πάντες οἱ ἄνθρωποι, οἱ ἀπὸ Ἀδάμ ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, βλέπωσι γυμνά πάντα τὰ ρυπαρὰ ἔργα μου μετὰ πασῶν τῶν περιστάσεων αὐτῶν; πόση ἡ αἰσχύνη μου, ὅταν ἀκούσω τὸν εὐεργέτην μου θεόν, ὀνειδίζοντα ἐνώπιον ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων τὴν ἀσπλαγχνίαν μου, καὶ λέγοντα· « Ἐπείνασα, καὶ οὐκ ἔδωκάς μοι » φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐπότισάς με, Ματθ. 23. 42, 43. » ξένος ἤμην, καὶ οὐ συνήγαγές με· γυμνός, » καὶ οὐ περιέβαλές με· ἀσθενῆς καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ ἐπεσκέφθης με. » Τοῦτο προκαταγγέλλει μοι ἡ μετὰ τὴν ἀμαρτίαν παροῦσα ἐντροπὴ μου· αὐτὴ διδάσκει με

τὴν μέλλουσαν αἰσχύνην μου, καὶ τὴν περιμένουσάν με κόλασιν· ὅταν ἡ αἰσχύνη τοῦ πλήθους τῶν ἀμαρτιῶν μου ταράττῃ με, τότε ἡ αἴσθησις τῆς κολάσεως περικυκλοῖ με. « Χεῖμαρῶροι ἀνομίας ἐξετάραζάν » με. Ὡδίνες ἄδου περιεκύκλωσάν με. »

Ὁ δὲ ἁγιασμός, ὁ ὑπὸ θεοῦ διδόμενος εἰς τοὺς ἐναρέτους ἐν τῇ γῆ, ἐστὶν ὁ ἀρραβὼν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, τῶν ἡτοιμασμένων αὐτοῖς εἰς τὸν οὐρανόν· αὐτὸς δὲ θρσοποιεῖ τὴν καρδίαν αὐτῶν, καὶ ἐπισηρίζει αὐτοὺς εἰς τὴν τῶν θείων θελημάτων ἐκπλήρωσιν. Αὐτὸς φέρει εἰς αὐτοὺς τὴν αἴσθησιν τῆς ἐπουρανίου εἰρήνης, καὶ τὴν γλυκύτητα τῆς θείας μακαριότητος· αὐτὸς ἐξάπτει εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν τὸ πῦρ τῆς θείας ἀγαπήσεως, καὶ πληροφορεῖ τὴν ψυχὴν αὐτῶν, ὅτι εἰσὶ μέτοχοι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ κληρονόμοι τῆς αἰωνίου αὐτοῦ βασιλείας. Ἐκ τοῦτου ὁ μὲν ἁγιος ἱεροψάλτης μετὰ πολλῆς ἀγαλλιάσεως ἔψαλλε· « Πότε ἤξω, καὶ ὀφθήσομαι τῷ » προσώπῳ τοῦ θεοῦ; Διελεύσομαι ἐν τόπῳ » σκηνῆς θαυμαστῆς, ἕως τοῦ οἴκου τοῦ

» θεοῦ, ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως καὶ ἐξομολο-
» γήσεως ἡχοῦ ἑορταζόντων. » Ὁ δὲ θε-
» σπέσιος Παῦλος μετὰ πολλῆς πληροφορίας
ἔγραφε· « Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγωνίσμαι, »
» τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίσιν τετή-
» ρηκα. Λοιπὸν ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δι-
» καισύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ
» Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος
» κριτής. » Οὗτος οὖν ἐστὶν ὁ καρπὸς τῆς
ἀμαρτίας, ἡ αἰσχύνη εἰς τὴν παροῦσαν
ζωὴν, προκαταγγέλλουσα τὴν μέλλουσαν
αἰσχύνην καὶ κόλασιν. Οὗτός ἐστιν ὁ καρ-
πὸς τῆς ἀρετῆς, ὁ ἁγιασμός, ὅστις ἐστὶν ἡ
πληροφορία τῆς μελλούσης ἀμεταβλήτου
ἀγιωσύνης καὶ ἀτελευτήτου δόξης· ἄνθρω-
ποι οὖν, ὅσοι πιστεύετε εἰς τὸν Ἰησοῦν Χρι-
σόν, φεύγετε τὴν αἰσχύνην τῆς ἀμαρτίας, ἵνα
φύγητε τὰς ὠδῖνας τῆς κολάσεως· θησαυ-
ρίσατε τὸν ἁγιασμόν τῆς ἀρετῆς, ἵνα κλη-
ρονομήσητε τὰ ἀγαθὰ τῆς αἰωνίου βασι-
λείας, ἐν αὐτῷ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστῷ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ψαλ. 17.
5. 6.

2. Τιμ. 4.
7. 8.

Ψαλ. 41.
2. 4.